

ITINERARI FORMATIU

Medicina Familiar i Comunitària

UDMAFIC CLÍNIC-MATERNITAT

Edició 2017

Cap d'Estudis: Dra. Marta Navarro González

Presidenta de la Subcomissió d'Infermeria: Sra. Mª Carmen Alvira Balada

Secretària de la Unitat Docent: Sra. Glòria Ballart López

INDEX

1.- PRESENTACIÓ	4
a) Consorci Atenció Primària de Salut Barcelona Esquerra	4
b) Centres Docents	5
2.- OBJECTIUS GENERALS I COMPETÈNCIES PROFESSIONALS A ADQUIRIR.....	6
3.- PROGRAMA DE ROTACIONS	6
4. GUÀRDIES	8
5.- CURSOS I SESSIONS CLÍNiques.....	10
5.1.- Pla de Formació Transversal Comú	10
5.2.- Cursos de l'Especialitat d'Atenció Familiar i Comunitària	12
5.3.- Sessions Hospitalàries per Residents.....	13
5.4.- Sessions Específiques per Residents de MFIC.....	13
6.- BIBLIOTECA.....	14
7.- RECERCA	14
7.1 Activitats de recerca	14
7.2 Doctorat	15
8.- BECA FI DE RESIDÈNCIA	15
9.- ACTIVITAT COMUNITÀRIA	16
10.- ROTACIONS EXTERNES.....	16

1.- PRESENTACIÓ

a) Consorci Atenció Primària de Salut Barcelona Esquerra

La Unitat Docent Clínic-Maternitat es va formar l'any 1997 i els primers residents es van incorporar el mes de juny de 1998.

L'any 2010 la Unitat Docent de Medicina Familiar i Comunitària Clínic-Maternitat es va transformar en una Unitat Docent Multiprofessional d'Atenció Familiar i Comunitària incorporant l'especialitat d'Infermeria Familiar i Comunitària. Es va crear la Subcomissió d'Infermeria que coordina la formació dels residents d'aquesta especialitat.

Des de Maig de 2011 residents d'infermeria i medicina d'atenció familiar i comunitària conviuen en els nostres centres i col·laborant en l'enriquiment de tots els professionals.

La Unitat Docent està constituïda per tres Centres d'Assistència Primària (CAP): CAP Casanova , CAP Comte Borrell i CAP Les Corts que constitueixen el Consorci d'Atenció Primària de Salut de Barcelona Esquerra -CAPSBE, i l'Hospital Clínic de Barcelona com a Centre Hospitalari Docent.

L'estructura i funcionament de la UD Clínic-Maternitat segueix les normes del programa formatiu de la Comissió Nacional de l'Especialitat. El nou programa de l'especialitat del 2005 estableix una formació de 4 anys.

La Medicina Familiar és una especialitat mèdica que proporciona atenció sanitària continuada i integral a l'individu i a la família. Atenent als individus en el context familiar, social i cultural que condiciona el seu benestar i aporta factors de risc d'emmalaltir i factors protectors de la seva salut.

b) Centres Docents

➤ **CAP Casanova**

C/ Rosselló 161 planta 0 i planta 1.

08036 Barcelona

Tel:93 227 98 00

Fax: 93 227 92 53

➤ **CAP Comte Borrell**

C/ Comte Borrell 305.

08036 Barcelona

Tel:93 227 18 00

Fax: 93 3129492

➤ **CAP Les Corts**

C/ Mejia Lequerica s/n

08028 Barcelona

Tel: 93 227 99 24

➤ **Hospital Clínic i Provincial de Barcelona**

C/ Villarroel, 170-08015 Barcelona

➤ **Hospital Clínic- Seu Maternitat**

C/ Sabino d'Arana, 1-08028 Barcelona

➤ **Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM)**

C/ Pablo Iglesias, 101-115-08908 L'Hospitalet de Llobregat

➤ **Programa d'Atenció Domiciliaria i Equips de suports:**

PADES MUTUAM: C/ Ausiàs Marc 39-08010 Barcelona

➤ **Agència de Salut Pública de Barcelona**

Pl. Lesseps 1-08023 Barcelona

➤ **A.B.S. Santa Eugènia de Berga (Osona)**

Unitat Docent de Catalunya Central -C/ de les Escoles, 1-08507 Santa Eugènia de Berga

➤ **Institut Català d'Avaluacions Mèdiques (ICAM)**

Parc Sanitari Pere Virgili - Edifici Puigmal . Av. de Vallcarca, 169-205

➤ **Centre d'Urgències Atenció Primària - CUAP Manso**

C/ Manso, 19 – 08015 Barcelona

➤ **(ASSIR) Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva Barcelona Esquerra (CAP Manso /CAP Numància)**

C/ Manso, 19 – 08015 Barcelona

C/ Numància, 23 – 08029 Barcelona

2.- OBJECTIUS GENERALS I COMPETÈNCIES PROFESSIONALS A ADQUIRIR

Definició de l'especialitat

Des de la creació de l'especialitat de Medicina Familiar i Comunitària en el nostre país, l'any 1978, fins ara, han estat milers els Metges de Família que han contribuït, mitjançant el desenvolupament i aplicació de les competències pròpies de la nostra especialitat, a la gestió de les necessitats en salut de la població espanyola. Fruit d'aquesta contribució s'ha pogut anar dibuixant de manera complerta el nostre perfil professional, perfil que es recull i defineix en el nou programa de l'especialitat.

L'Entorn docent central de la Medicina Familiar i comunitària és el centre de Salut.

El programa desenvolupa cinc àrees competencials: les essencials (comunicació, raonament clínic, gestió de l'atenció i bioètica), les relacionades amb la atenció a l'individu, les que tenen relació amb l'atenció a la família, les relacionades amb l'atenció a la comunitat i les que es relacionen amb la formació continuada i l'investigació.

El Programa de l'Especialitat de Medicina Familiar i Comunitària es pot consultar a:

<http://www.msssi.gob.es/profesionales/formacion/docs/medifamiliar.pdf>

3.- PROGRAMA DE ROTACIONS

L'especialitat de Medicina Familiar i Comunitària té una durada de 4 anys (48 mesos). El 50% del temps de rotació es farà a l'atenció primària.

Any de Residència	Nom de la rotació	Durada de la rotació	Lloc de Realització
R1	Atenció Primària	4 mesos	CAP
	Medicina Interna	5 mesos	Medicina Interna General, Infeccioses, Unitat Geriàtrica d'aguts, Unitat de Diagnòstic Ràpid i Hospital de dia de Pacient Crònic Complexa
	Cardiologia	2 mesos	Sala Cardiologia HC i AEP
	Urgències	1 mes	Urgències HC
R2	Atenció Primària	3 mesos	CAP
	Pneumologia	1 mes	CCEE i AEP
	Reumatologia	1 mes	CCEE i AEP
	Endocrinologia	1 mes	Hospital de dia HC i AEP
	Neurologia	1 mes	CCEE i AEP
	Digestiu	1 mes	AEP
	Salut Mental	2 mesos	CCEE
R3	Atenció Primària	2 mesos	CAP
	Rotacions Optatives	3 mesos	
	Otorinolaringologia	15 dies	CCEE i AEP
	Oftalmologia	15 dies	Urgències HC Seu Maternitat i AEP
	Ginecologia i Planificació Familiar	2 mesos	CCEE HC Seu Maternitat i ASSIR
	Pediatria	3 mesos	Urgències Hospital Sant Joan de Déu i Pediatria CAP
	Medicina Rural	1 mes	EAP Sta. Eugènia de Berga
R4	Atenció Primària	11 mesos	CAP
	SEM	15 dies	SEM
	PADES	15 dies	PADES Barcelona
	ICAM	5 dies	Parc Sanitari Pere Virgili

CAP: Centre d'Atenció Primària

HC: Hospital Clínic

CCEE: Consultes Externes Hospital Clínic

AEP: Atenció Especialitzada Primària

ASSIR: Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de la Dona (AEP)

SEM: Servei d'Emergències Mèdiques

PADES: Programa d'atenció domiciliària Equips de Suport.

4. GUÀRDIES

Un total de **690 hores anuals** per resident més 150-200 hores opcionals

R1:

HOSPITAL: 517h

Urgències Nivell 2-3 (MED, COT, CIR):

- 1 guàrdia de 24 h/mes (11 mesos)
- 1 guàrdia de 16 h/mes (11 mesos)
- 2 guàrdies extres de 16 h anual
- 2 guàrdies extres de 24 h anual

ATENCIÓ PRIMÀRIA: 173 h

Urgències Nivell 4-5:

- 2-3 guàrdies de 5h (11 meses), aprox. 145 h, 29 guàrdies/any

Dissabtes CAP:

- 5 dissabtes d' octubre a Febrer de 09:00 a 14:00

R2:

HOSPITAL: 517 h

Urgències Nivell 2-3 (MED, COT, CIR, PSIQ):

- 1 guàrdia de 24 h/mes (11 mesos)
- 1 guàrdia de 16 h/mes (11 mesos)
- 2 guàrdies extres de 16 anual
- 1 guàrdia extra de 24 h anual

Traumatologia nivell 2-3

- 3 guàrdies de 5 h extres any de 16 a 21h

ATENCIÓ PRIMÀRIA: 173 h

Esponànies CAP

- 37 guàrdies a l'any de 4h (de 16 a 20h)

Traumatologia nivell 4-5

- 1 guàrdia de 5 h (de 16 a 21h) cada 2 mesos. Un total de 5 guàrdies a l'any. En cas de no tenir pacients per visitar podran pujar a nivell 2-3 de trauma per completar el seu aprenentatge.

R3:

HOSPITAL: 517 h

Nivell 2-3 (MED, Pediatria, Ginecologia):

- 1 guàrdia de 24 h/mes (11 mesos)
- 1 guàrdia de 16 h/mes (11 mesos)
- 2 guàrdies extres de 16/24 h anual

Traumatologia nivell 2-3 (Opcional i a realitzar en els mesos de rotació optativa):

- 2 guàrdies de 16/24h a l'any

ATENCIÓ PRIMÀRIA: 173 h

Esponànies CAP

- 37 guàrdies a l'any de 4h (de 16 a 20h)

Trauma nivell 4-5

- 1 guàrdia de 5 h (de 16 a 21h) cada 2 mesos. Un total de 5 guàrdies a l'any. En cas de no tenir pacients per visitar podran pujar a nivell 2-3 de trauma per completar el seu aprenentatge.

R4:

HOSPITAL: 173 h

Nivell 2-3 (MED):

- 10-11 guàrdies a l'any de 16 h o l'equivalent si és dissabte de 24 h

ATENCIÓ PRIMÀRIA : 517 h (308 h CAP + 209h CUAP)

Esponànies CAP

- 7-8 guàrdies esponànies de 5 h de 15 a 20 h de dilluns a divendres /mes (11 mesos)

Dissabtes CAP :

- 1 dissabte / mes (09:00-17:00 h) x 4 mesos. Total 32 hores. (col·locat pel Coordinador Docent del CAP de desembre a febrer).

*Es farien només en el cas que:

1) sigui necessari per assolir les hores, sempre prèvia comunicació al Coordinador Docent del Centre

2) per necessitats del Servei

CUAP : 209 h

- 1 dimarts o dimecres / mes (15:00-22:00 h) x 11 mesos. Total 77 hores.
- 1 diumenge/mes (10:00 a 22:00h) x 11 mesos. Total 132 hores.

La lliurança postguàrdia: sempre és de caràcter assistencial, quedant aquest temps a disposició del resident i el seu tutor(per tasques de recerca i/o estudi, pel disseny de presentacions de sessions...) i altres tasques a determinar per la Unitat Docent (cursos obligatoris del programa oficial de la especialitat...)

5.- CURSOS I SESSIONS CLÍNIQUES

5.1.- Pla de Formació Transversal Comú

R1

Llibre del Resident: Presentació d'una eina informàtica per la recollida de l'activitat i les reflexions del Resident al llarg del període formatiu, necessària per l'avaluació formativa.

Història Clínica SAP: Donar a conèixer el model d'història clínica de l'Hospital Clínic i les obligacions dels metges en relació a la creació i utilització de la documentació clínica,.
Introducció al sistema informàtic SAP. Conèixer a nivell d'usuari l'estructura i l'aplicació informàtics de l'entorn clínic que utilitzaran al llarg de la permanència a l'Hospital, realitzant la practica oportuna que demostrí el domini de l'eina.

Protecció de Dades: Conèixer les implicacions legals, obligacions i dreta a tenir en compte en el tractament de dades de caràcter personal. Drets i Deures del pacient.

Suport vital bàsic + Desfibril·lador Extern Automàtic (DEA): Avaluar una víctima de parada cardíaca. Administrar ventilacions efectives. Administrar compressions toràciques. Conèixer les indicacions d'ús d'un DEA extern semiautomàtic.

Transfusions: Donar a conèixer el protocol de transfusions de l'Hospital Clínic.

Introducció a la bioètica: Conèixer les bases ètiques i morals de l'exercici de la professió i les obligacions legals que se'n deriven.

La donació d'òrgans i teixits per donació: Identificar als potencials donants d'òrgans i teixits. Conèixer els procediments bàsics de donació i trasplantament.

Prevenició de riscos laborals: Proporcionar informació sobre la gestió i la Prevenició de Riscos Laborals a l'Hospital Clínic. Identificar els riscos laborals associats a l'activitat a desenvolupar com facultatius i donar a conèixer les mesures preventives a adoptar per minimitzar-los. Oferir els circuits i actuacions establertes en matèria de Salut Laboral.

Gestió de la Violència: Donar a conèixer la missió del Servei de seguretat en l'Hospital, així com el protocol de prevenició i actuació davant les situacions de violència.

Aspectes clau dels anàlisis clínics a l'Hospital: Donar a conèixer l'organització del Centre de Diagnòstic Biomèdic.

CRAI Biblioteca de Medicina: Donar a conèixer els serveis i recursos d'informació que ofereix el CRAI Biblioteca de Medicina de la UB.

Violència de Gènere: Estimular la sensibilitat i responsabilitat dels professionals sanitaris davant qualsevol situació de violència intrafamiliar o de gènere. Coordinar tota l'activitat realitzada en relació a aquesta situació (detecció, circuits assistencials, formació i recerca)

Protecció en Radiologia: Oferir formació bàsica en protecció radiològica, que avaluï un coneixement teòric i pràctic adequats, per garantir la protecció radiològica del pacient i dels treballadors exposats. Curs de formació "on line" a través del Departament de Salut

Qualitat i Seguretat dels Pacients: Proporcionar uns coneixements bàsics en qualitat i seguretat dels pacients en l'atenció sanitària que serveixin per contribuir a crear cultura de qualitat i seguretat clínica, afavorint que els professionals detectin en els seus llocs de treballs problemes i oportunitats de millora continua, i donant-los les eines fonamentals de treball en gestió de la qualitat.

Comunicació Assistencial: Adquirir les habilitats bàsiques per dur a terme una comunicació eficient en l'activitat clínica habitual. Conèixer les eines per fer front a les diverses situacions de conflicte en el context assistencial. Proporcionar habilitats de comunicació en situacions d'alt contingut emocional (males notícies). Conèixer les estratègies de comunicació entre els professionals.

R2

Consentiment Informat i Confidencialitat del Pacient. Atenció al procés de la mort:

Comprendre la necessitat i la importància del consentiment informat. Reconèixer l'impacte de la confidencialitat en la relació metge-pacient. Conèixer els deures ètics bàsics en medicina: procurar beneficis, no ocasionar danys evitables, respectar l'autonomia de les persones i buscar la màxima qualitat en la distribució dels recursos sanitaris. Comprendre el paper del metge en que els processos de la mort derivin d'acord amb els valors de la persona malalta. Entendre què és la limitació de l'esforç terapèutic. Acceptar el dret dels pacients de rebutjar tractaments o actuacions mèdiques, inclòs els de suport vital. Conèixer els documents de voluntats anticipades (DVA) i com ajudar a les persones que vulguin atorgar-los.

R3

Curs d'Introducció a la Recerca: Donar a conèixer el marc legal i ètic de la recerca clínica bàsica. Presentar el document elaborat pel IDIBAPS i l'Hospital clínic sobre les bones pràctiques de recerca. Orientar als residents a l'inici de la seva carrera com a investigadors.

5.2.- Cursos de l'Especialitat d'Atenció Familiar i Comunitària

Curs d'Introducció a l'Atenció familiar i comunitària. 20 h donar a conèixer l'especialitat d'Atenció Familiar i Comunitària, el funcionament de la Unitat docent, els drets i deures dels residents així com tota la normativa relacionada, gestió de la consulta i dels recursos, conèixer els aspectes de Formació i Recerca relacionats amb l'especialitat, etc.

Taller de Qualitat (4 hores) bianual. 4 h. Proporcionar uns coneixements bàsics en qualitat i donar les eines fonamentals de treball en gestió de la qualitat.

Taller d'Atenció a la Família (4h) bianual. Proporcionar coneixements bàsics en l'atenció al pacient en el seu context familiar, conèixer l'estructura familiar, detectar els problemes psico-socials i saber realitzar una avaluació sistemàtica i fer intervenció de forma planificada en ocasió d'aparició de problemes familiars.

Curs d'Atenció a la Comunitat Formació que es realitza al llarg dels 4 anys de residència amb contingut teòric-pràctic per poder participar/ construir un projecte comunitari.

Tallers d'Habilitats Pràctiques adreçat a residents R4 per millorar les seves habilitats en el maneig de la patologia més prevalent i les tècniques més rellevants que es realitzen a l'Atenció primària. Aquesta formació és part de les habilitats i competències que inclou el programa oficial de l'especialitat

<http://www.udclinic-maternitat.cat/ca/pag910/tallers-habilitats.htm>

Curs de Metodologia Científica organitzat per la Unitat de Recerca de CAPSBE. El curs, de caràcter bianual i d'una durada de 100 hores, està acreditat pel Consell Català de les Professions Sanitàries i pel sistema d'acreditació del Sistema Nacional de Salut amb 6,4 crèdits. El curs forma part de les habilitats i competències en recerca que inclou el programa oficial de l'especialitat, de manera que té caràcter obligatori per MIR i EIR.

Cursos apèndix on-line: Des del 2014 formem part del grup apèndix, iniciativa de treball en comú de diverses unitats docents de Catalunya, per compartir la formació on-line del programa transversal dels residents.

RCP Avançada (Curs acreditat per Consell Català de Ressuscitació): Curs adreçat a R3 i R4 per millorar les seves competències i habilitats en el suport vital Avançat.

5.3.- Sessions Hospitalàries per Residents

Sessions Generals de Residents a l'Hospital Clínic: Són organitzades per la Comissió de Docència, tenen una periodicitat mensual i tracten de temes generals d'interès per als residents de les diferents especialitats. Les presentacions són gravades i incorporades a la Intranet de la Direcció de Docència perquè els residents que no puguin assistir a la sessió tinguin l'oportunitat de mostrar posteriorment:

<https://intranet.clinic.cat/?q=ca/direccio-docencia/documents/sessions-generals-de-residents>

Sessions clíniques en els serveis on estan rotant. Els residents tenen l'obligació d'assistir

5.4.- Sessions Específiques per Residents de MFIC

(veure informació a la www.udclinic-maternitat.cat)

Sessions específiques per Residents de MFIC: Les sessions es realitzen el darrer divendres de cada mes. Trobareu més informació a

<http://www.udclinic-maternitat.cat/espai-del-resident/sessions.htm>

Sessions clíniques en els CAP's: Les sessions clíniques es realitzen diàriament de 14 a 15 hores, aquestes estan organitzades pels membres de l'equip. Els residents tenen

l'obligació d'assistir i presentar durant els seus períodes de rotació en els centres al menys 2 sessions a l'any.

Sessions Bibliogràfiques: Sessions Bibliogràfiques dels residents-tutors a cada centre amb la col·laboració de la Unitat de Recerca.

6.- BIBLIOTECA

Tots els residents de l'Hospital Clínic tenen accés als recursos electrònics del CRAI (Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Recerca), i per tant a la Biblioteca, de la Universitat de Barcelona.

1. El Catàleg (http://cataleg.ub.edu/*spi) és l'eina principal per localitzar els recursos d'informació que el CRAI posa a la disposició dels seus usuaris.
2. El ReCercador (cra.ub.edu>Recursos d'informació>ReCercador +) ofereix un únic punt d'accés a diferents recursos electrònics. El CRAI està subscrit a més de 5.700 revistes a text complet especialitzades en Medicina i Ciències de la Salut. També es poden consultar més de 60 bases mèdiques, entre les que es troben: PubMed, Web of Science, Scopus o Cochrane Library.

Condicions d'accés als recursos digitals:

Els residents poden accedir al text complet dels articles de les revistes electròniques i a les bases de dades de pagament subscrites pel CRAI tant des dels ordinadors corporatius de l'Hospital com des del propi domicili. L'autenticació es realitza mitjançant un codi i contrasenya que es facilita als residents quan s'incorporen a la Unitat Docent.

7.- RECERCA

7.1 Activitats de recerca

La Unitat de Recerca de CAPSBE vetlla perquè els MIR i EIR de la Unitat Docent assoleixin el màxim nivell competencial en el disseny i elaboració de projectes de recerca, lectura crítica de la literatura i redacció d'articles i comunicacions a congressos.

Disposa de disset projectes transversals amb finançament. Te en marxa projectes oberts a la implicació de tothom, i la voluntat de seguir construint el model professional d'excel·lència on l'autonomia professional sigui l'instrument pel desenvolupament de la Investigació i la Innovació, trets identitaris que ens diferencien.

La singularitat de la nostra Unitat de Recerca fa que la nostra Unitat Docent sigui difícilment comparable a la d'altres proveïdors. Podem afirmar que la productivitat científica és una de les més importants de l'Estat pel que fa a l'Atenció Primària gràcies a la nostra aliança amb l' Institut d'Investigacions Biomèdiques August Pi i Sunyer (IDIBAPS).

Dona la possibilitat de rotació optativa per la Unitat de Recerca CAPSBE.

Oferim cada any als residents que finalitzen la seva formació una Beca Fi Residència MIR i una Beca Fi Residència EIR per desenvolupar un projecte de recerca durant 1 any.

7.2 Doctorat

Per accedir al Doctorat es necessari cursar prèviament un Màster universitari, però hi ha algunes excepcions:

- Els residents que hagin finalitzat al menys el segon any de residència poden accedir directament al doctorat sense tenir que cursar els estudis de Màster.
- Els Graduats en Medicina no necessiten cursar el Màster.

8.- BECA FI DE RESIDÈNCIA

Des de l'any 2010, CAPSBE - Unitat Docent – Unitat de Recerca conjuntament ofereixen la possibilitat als seus MIR i EIR de continuar la seva estada als centres durant un any suplementari a la residència per dur a terme un projecte de recerca. Aquest projecte està finançat amb una dotació de 18.000 € per als MIR i 12.000 € per a EIR, i és compatible amb el desenvolupament d'activitat assistencial.

Línies de Recerca.

- Continuïtat assistencial i gestió de malalties cròniques.
- Utilització de Serveis Sanitaris.
- Eix Fragilitat – Cronicitat – Dependència – Atenció Domiciliària.
- Ús del Medicament.
- Atenció primària i Malalties Autoimmunes Sistèmiques.
- Aterogènesi, factors de risc i malalties cardiovasculars.
- Dolor crònic.
- Malalties respiratòries.
- Malalties digestives i hepàtiques.
- VIH-SIDA i altres malalties infeccioses.
- Salut 2.0.

Disposen d'una adreça de correu electrònic específic que permet el contacte directe amb els membres de la Unitat de Recerca per tal de rebre suport i assessorament:
recerca@clinic.cat

9.- ACTIVITAT COMUNITÀRIA

Els centres de la UD tenen un programa d'activitat comunitària on pot participar el resident.

10.- ROTACIONS EXTERNES

El resident té la possibilitat de realitzar una rotació externa d'un mes dintre de les rotacions optatives de R3, trobareu tota la informació a la pàgina web:

<http://www.udclinic-maternitat.cat/espai-del-resident/rotacions-externes.htm>